

De usynlige

INSPIRASJONSMATERIALE

I dette heftet finner dere oppgaver til for- og etterarbeid og ideer til samtaler og diskusjoner.

Undervisningsopplegget har mål fra K 06 og kan brukes i flere fag.

Heftet er til inspirasjon, du velger selv fag og tidsbruk. Heftet inneholder også praktisk informasjon og kontaktinformasjon i forbindelse med billettsalg eller andre henvendelser.

Praktisk informasjon

Billetter og priser

Billetter til forestillingen fås kjøpt via teatrets markedsavdeling.

Ta kontakt med på tlf 77 60 64 00 eller e-post post@ht.tr.no

Pris: 130,- per elev, og 1 lærer gratis per klasse

For datoer og spilletidspunkt, se vår hjemmeside www.ht.tr.no

Tilgjengelighet

Hålogaland Teater har tilrettelagte plasser for rullestolbrukere, og vi har teleslynger til utlån for hørselshemmede.

Vennligst opplys ved bestilling dersom det er behov for rullstolplass. Teleslynge fås i billettluken på teatret.

Forestillingen varer 1 time og 50 minutter inkludert pause.

Premiere: 22.november

Spilleperiode: 22. november – 10. februar

Forestillingen skal på turné i Troms og Finnmark i perioden 22. januar - 13. februar 2019

Om stykket

«En øy går aldri under, selv om den skjelver, den er urokkelig og evig, låst fast i selve kloden».

Roy Jacobsens skildring av livet på en liten øy midt i havgapet på begynnelsen av 1900-tallet høstet glitrende kritikker da boken kom ut i 2013. Det er en historie om overlevelse, om havet, og om livet i nord. Det er på mange måter vår historie, og den hører hjemme på scenen her på Hålogaland Teater.

Dette er farens lærdom til sin lille datter som vokser opp på Barrøy på Helgelandskysten. Der karrer de seg fast i storm, krig og fattigdom, men full av pågangsmot og håp om bedre avling neste år. Lille Ingrid lærer seg både morens arbeid og farens arbeid. Det må hun, som eneste arving på gården. Gjennom Ingrids oppvekst og erfaringer lærer også vi om historien om vår landsdel og om folkene som lever videre her.

Produksjon

Dramatisering: Anders T. Andersen

Lysdesign: Øystein Heitmann

Musikalsk konsulent: Espen Elverum Jakobsen

Fotografier Kåre Kivijärvi, Tom Sandberg

Skuespillere

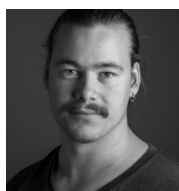
Trond Peter Stamsø Munch

Guri Johnson

Trude Øines

Ivar Beddari

Kristine Cornelie Margrete Hartgen

Forfatter: Roy Jacobsen

Roy Jacobsen hører med til de fremste i en gruppe av realistiske fortellere som stod frem rundt 1980. Som sine læremestere har Jacobsen nevnt bl.a. Hamsun, Sandemose, Dostojevskij, Joseph Conrad og Graham Greene. Bøkene hans vitner om psykologisk skarpsinn og evne til innlevelse i ulike mennesketyper. Han er også en dyktig miljøskildrer med en klar sosial profil og et stort register. En *cool* skrivemåte etterlater mange "huller" i teksten som det overlates til leserne å fylle

Sammendrag

De usynlige er en familiehistorie, men også et stykke Norgeshistorie. Teaterstykket er basert på Roy Jacobsen sin roman og skildrer forholdet mellom mennesket og naturen. Handlingen er lagt til ei lita øy ytterst i havgapet på Helgelandskysten, og selv om øya er liten er den en av de vakreste og frodigste øyene langs kysten. Det er det familien som vet, for de er de eneste som bor her. Den lille familien på øya består av Hans og Maria, foreldrene til Ingrid. Ingrid er enebarn og blir tidlig voksen da hun må ta del i arbeidet på gården. Barbro er søsteren til Hans og tanta til Ingrid, hun omtales som litt annerledes enn «normalen», men familien tar godt vare på henne. Farfar Martin bor også på gården, og av og til oppstår det konflikt eller rivalisering mellom Martin og Hans. Historien skildrer den lille familiens harde kamp for å overleve i de værharde forholdene, men den skildrer også gleden over å bo i et slikt øde paradys. Den lille familien lever av naturen og i pakt med den - men også i respekt for naturen som ofte kan være farlig og krevende. Ingrid som er hovedpersonen i fortellingen blir del av det hele og lærer alt det hun har behov for å kunne - vi følger henne fra tre-års alderen til tjue-års-alderen. Læremestrene er hovedsakelig moren og faren, og det er mye den vesle jenta blir pålagt av arbeidsoppgaver og plikter.

Før forestillingen

For at elevene skal få best mulig utbytte av teaterbesøket anbefaler vi at dere har lest innledninga om teaterstykket og at dere samtaler rundt innhold og tematikk.

Utdypende samtale om tema

Familien på Barrøy er preget av fattigdom og kampen om å overleve i ekstrem natur. Historien er en påminnelse om at det ikke er så mange år siden de fleste av våre forfedre klorte seg fast på karrige smågårder i et barskt klima. De var lutfattige og slet umenneskelig for tilværelsen.

Tilbakeblikk

- Gjør dere noen tanker om hvordan det var å leve på en øy for snart 100 år siden. Tenk da på skole, fritid, arbeid, sosialt, økonomi, og utfordringer med været.
- Hva livnærte de seg på, tror dere?
- Hvilke utdanningsvalg og arbeidsmuligheter hadde de på den tiden?

Moderne tid

- Hva har den moderne tid gjort med landet vårt på godt og vondt?
- Tenk de store endringene landet vårt kommer til å få de neste 100 årene. Hvordan har vi det da, om endringene er like store som de har vært til nå?

På 1920 tallet var det mange som levde i fattige kår og classeskillet var stort. Det var svært vanlig at mange familier slet med å klare hverdagen. I Norge i dag er det fortsatt mange som lever under fattigdomsgrensa og streber for å få endene til å møtes.

- Hvilke utfordringer kunne de som bodde langs kysten møte på for 100 år siden?
- Hva vil det si å være fattig i dag og hvilke utfordringer kan familier møte på?

Oppdrag på forestilling

- Det er fem personer med i teaterforestillingen. Oppdraget ditt er at du skal bli kjent med personene. Se etter karaktertrekk hos de enkelte. Holdning, kroppsspråk, stemmebruk, utseende, styrker og svakheter og relasjoner mellom personene. Eksempler på egenskaper kan være godhet, bitterhet, utholdenhet, omsorgsfull, innesluttet, streng, raus, flink, pliktoppfyllende mm.
- Legg merke til regissørens bruk av virkemidler. Hva benyttes for å få fram stemningen hos familien på øya og hvordan får vi følelsen av at det værharde klima påvirker dem?

Etter forestillingen

Etter forestillingen kan klassen jobbe med en eller flere av disse oppgavene for å oppsummere og bearbeide teateropplevelsen. Her vil du finne varierte oppgaver som treffer mål fra flere trinn. Oppgavene innbyr til refleksjon, diskusjon, tekstskaping og kreativitet.

Samtale om personer og innhold

Elevene forteller hvordan de opplevde teaterforestillingen og nevner eksempler på scener, karakterer eller hendelser som gjorde spesielt inntrykk. Forklar hvorfor du husker akkurat dette?

Det er forskjell på hvordan en tekst formidles i bok og på teater. Hvilke virkemidler brukes i disse to ulike formidlingsformene?

Utdyp beskrivelsene: Oppdraget på forestillingen var å legge godt merke til personene og deres egenskaper. Hent fram deres tanker om de fem som var med. Skriv ferdig beskrivelsene. Vi har hjulpet dere i gang med Ingrid.

Ingrid- Lille Ingrid. En lys, sterk og blid jente. Vi følger henne fra tre, til noen og tjue år.

Far Hans- en sliter

Mor Maria- klok og kjærlig

Tante Barbro- enfoldig

Farfar Martin-

Refleksjonsoppgaver

Hverdagen er hard for de fem hovedpersonene. De må ta mange valg som for eksempel: Skal de bli eller skal de reise? Skal de bygge nytt, skal de grave brønn, skal de kople seg på fergesambandet og dermed få «storsamfunnet» tett innpå seg til faste klokkeslett hver uke?

- Sammenlign valgene de står ovenfor og de valgene vi har i dag.
- Hovedpersonene blir bundet av, og binder seg til øysamfunnet. Hvilke alternativer tror du dere har?
- Ingrid må lære seg kvinnfolkarbeid av mora, og mannfolkarbeid av faren — fordi det ikke kommer flere barn. Det er en hard lærdom. En dag tar faren henne med ut i en sterk og farlig storm, for å vise henne at «en øy går aldri under, selv om den skjelver, den er urokkelig og evig, låst fast i selve kloden». Hvordan tror du det påvirker Ingrid at alt ansvaret hviler på henne?
- Ofte var de helt alene — usynlige i historien, ifølge Jacobsen. Et steinhardt slit der store drømmer gang på gang ble knust av storm, fattigdom, død og galskap. Hva menes med dette? Hva tror du de drømte om? Og hvordan klarte de å reise seg igjen, gang på gang?
- Når de rike blir fattige -et klasseperspektiv i boka. Det kommer fram når Ingrid skal tjene hos brukseierens sønn, hans unge kone og to barn. Der skjer dramatiske ting. Hva gjør det med de rike når de blir fattige?
- Det brukes et poetisk språk i stykket. Hav og himmel, slit, vind og vær uttrykkes på en god og presis måte. Kan du gi eksempler på dette fra stykket?
- Forestillingen peker på en nær, men likevel fjern fortid. Hva sier forestillingen om vår samtid?
- I teksten er natur og miljø framtrepende. Kommer dette fram i forestillingen? Relasjoner mellom enkeltmennesker er også sentral i hans tekster. Hvordan kommer dette fram i forestillingen?

Norge 1920 tallet

Europa var preget av harde konflikter i arbeidslivet, gjeldskrise, arbeidsløshet og fattigdom. I

1920 rammet etterkrigsdepresjonen mange. I andre land ble nedgangen vendt til «de glade

20-årene». I Norge ble 1920-tallet «det tapte tiåret». Hva var spesielt med Norge? Lag et

muntlig fremlegg om Norge på 1920 tallet

Gøy med podcast- iMOVIE

Se introduksjon og veiledning:

<https://janganre.wordpress.com/2011/05/22/goy-a-lage-podcast-med-ipad-2/>

Del klassen inn i grupper på 3-5 elever.

Gruppe 1: Lag et visuelt sammendrag av teaterstykket. Bruk bilder, lyd og tale.

Gruppe 2: Lag en podcastanmeldelse av teaterstykket

Gruppe 3: Lag en reklamefilm til teaterstykket De usynlige.

Gruppe 4: Tolk selv en scene fra forestillingen og gjenskap den i en kortfilm.

Furet, værbit over vannet

- Historien handler om ekstreme liv i ekstrem natur og den beskriver utfordringene langs kysten i nord. Været og forholdene nært havet skifter fort. Mange av øyene og tettstedene er i dag fraflyttet pga forholdene. I Nord- Norge har vi mye vær som preger hverdagen vår. Tenkeskriv i fem minutter om hvordan været påvirker deg og din familie.
- Å vokse opp på sin egen øy ytterste havgapet med frodige omgivelser i vakker natur byr også på gode og idylliske opplevelser. Deres hverdag bydde på noe unikt. Dette er noe mange drømmer om i dag. Lag et skjema for fordeler og ulemper med å bo slik.

Skriveoppgaver

Dine oldeforeldre

Historien utspinner seg fra den tiden dine oldeforeldre ble født. Se for deg dine røtter og veien til deg og der du er i dag. Lag en tidslinje som får fram historien om din familie med hendelsene, og plasser inn årstall og sted.

Livet på Barrøy

Skriv dagboknotat for Ingrid 9. Februar 1926

Ha tro på at du kan og at du er noe

Forestillingen handler det om å ha tro på det man gjør, ha tro på hverandre og tro på seg selv. Skildre en stødig person som har styrke og tro på seg selv. Husk å bruke beskrivelser i skildringen.

Biodikt

Bio står for biografi. Det betyr skildring av livet til en person. Biodikt kan være et redskap for å karakterisere personer, bli kjent med dem og vise deres egenskaper. Når man arbeider med personkaraktistikk kan biodiktet brukes som utgangspunkt for klassesamtale og høytlesning.

NAVN

KJØNN

ALDER

TRE KARAKTERTREKK VED...

...SETTER PRIS PÅ

...PLEIER Å

...SAVNER

...ØNSKER

... ER GLAD FOR

...ER REDD FOR

... TRENGER

...VIL GJERNE

...ER I KONFLIKT MED

Slitere

“Disse sliterne var nok mer tålmodige enn dagens mennesker” Hva tenker du om denne påstanden? Skriv en reflekterende tekst hvor dine meninger kommer fram.

Kreative oppgaver

Fesk og potedes.

På øya hadde de få råvarer og de måtte i stor grad livnære seg og det de klarte å anskaffe selv. De dyrket mye av maten selv, og poteten var en sentral del av måltidet. Fisk var også en viktig næringskilde. Enkelte gårder hadde også gårdsdrift med korn og noen dyr. Lag en dekorativ ukesmeny for hva de spiste hjemme hos Ingrid. Bruk gjerne bilder.

Kreftene i himmel og hav

«*De usynlige*» er en historie om en liten familie på en øy i nord, mellom kreftene i hav og himmel.

Mal disse kreftene på papir. Bruk akrylmaling. Eksperimenter med ulike teknikker for å få bevegelse og liv i bildet.

Gråtoneskalaen.

Som du la merke til i forestillingen, var det ikke farger i klærne til karakterene. Dette var ikke vanlig på 1920 tallet, det var før farget tøy kom.

- Jobb med gråtoneskalaen med gråblyant og papir. Skraver, krysskraver og bruk forskjellige teknikker for å utforske de forskjellige nyansene av fargen grå.
- Designoppgave- design et fargerikt plagg til Ingrid i vår samtid. Hun ønsker seg en fargerik kjole. Valgfri teknikk.